Кам’янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Історичний факультет
Кафедра археології, спеціальних історичних і правознавчих дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри археології,
спеціальних історичних
і правознавчих дисциплін

 Олександр ФЕДЬКОВ

26 серпня 2026 р.

Зі змінами:
18 вересня 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВОК Історія правових вчень

для підготовки фахівців *першого (бакалаврського) рівня вищої освіти*

за освітньо-професійною програмою *Середня освіта (Історія та громадянська освіта)*

спеціальності *А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)*

предметної спеціальності *А4.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта)*

галузі знань *А Освіта / Педагогіка*

мова навчання *українська*

2026-2027 навчальний рік

Розробник програми: Анна СЕМЕНЮК-ПРИБАТЕНЬ, кандидат юридичних наук, доцент, старший викладач кафедри археології, спеціальних історичних і правознавчих дисциплін

Затверджено на засіданні кафедри археології, спеціальних історичних і правознавчих дисциплін

Протокол № 8 від 26 серпня 2026 року

Завідувач кафедри _____ Олександр ФЕДЬКОВ

Зі змінами:

Протокол № 9 від 18 вересня 2026 року

Завідувач кафедри _____ Олександр ФЕДЬКОВ

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми _____ Олександр ЮГА

Зміст робочої програми навчальної дисципліни

1. **Метою** навчальної дисципліни є вивчення історії становлення і розвитку ідеї права, закону, держави, головних державно-правових інститутів у процесі формування людської цивілізації. Курс повинен показати формування розуміння засадничої цінності права і держави на різних історичних етапах розвитку людського суспільства, ознайомити з історичними коріннями таких визначальних у сучасному державно-правовому житті інститутів та ідей, як верховенство права, права і свободи людини, суверенітет тощо.

2. **Обсяг дисципліни**

Найменування показників	**Характеристика навчальної дисципліни**
	денна форма навчання
Рік навчання	2-ий рік
Семестр вивчення	4
Кількість кредитів ЄКТС	4
Загальний обсяг годин	120
Кількість годин навчальних занять	40
Лекційні заняття	20
Практичні заняття	-
Семінарські заняття	20
Лабораторні заняття	-
Самостійна та індивідуальна робота	80
Форма підсумкового контролю	залік

3. **Статус дисципліни** *вибірковий освітній компонент професійної підготовки*.

4. **Передумови для вивчення дисципліни** – вивчення дисципліни базується на знаннях студентів, отриманих у результаті засвоєння гуманітарних і правничих дисциплін.

5. **Програмні компетентності навчання**

- знати історичний матеріал, понятійний апарат і наукову термінологію;
- з’ясувати проблематику ролі і місця людини в історико-правовому процесі, політичній та соціальній організації суспільства; як аргументувати і обстоювати власну наукову позицію, базовану на здобутих знаннях, демократичних переконаннях і гуманістичних цінностях;

- аналізувати інформацію, дотримуючись принципів наукової об’єктивності і неупередженості;

- дослідити появу, сутність та розвиток політико-правових ідей, динаміку історичних державно-правових процесів світової та національної історії;

- знати базові теоретичні основи системи права, законодавства, політології.

6. **Програмні результати навчання:**

- знати історію виникнення і розвитку сучасних політичних та правових вчень;

- проаналізувати різні підходи і концепції державно-правових інститутів, держави і права в цілому;

- аналізувати приклади тверджень про право, як мірило справедливості, про необхідність підпорядкування законам, про державу, як оптимальну форму погодження спільних інтересів усіх членів суспільства незалежно від суспільно-економічних формацій, від рівня розвитку виробничих сил та виробничих відносин.

7. **Методи навчання:** Словесні, наочні методи: лекція, розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, диспут, аналіз документа, робота із законодавчою базою, робота з першоджерелами, посібниками, дидактичними матеріалами та іншими джерелами інформації, робота з інтернетними публікаціями та матеріалами веб-сайтів, дискусія із запрошенням фахівців, ділова (рольова) гра; публічний виступ; робота в малих групах; технології дистанційного навчання.

8. **Засоби діагностики результатів навчання:** усне опитування під час семінарських занять, самостійна робота, виконання ІНДЗ, модульна контрольна робота, зокрема із використанням модульного об’єктно орієнтованого динамічного навчального середовища MOODLE, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, студентські презентації та виступи на наукових заходах.

9. **Програма навчальної дисципліни**

Назви змістових модулів і тем	**Кількість годин**				
	усього	**у тому числі**			
		лекційні заняття	**семінарські заняття**	**лабораторні заняття**	**Самостійна та індивідуальна робота**
Тема 1. Історія політичних та правових вчень як наука і як навчальна дисципліна. Політичні та правові вчення Давнього Сходу.	12	2	2	-	8

Тема 2. Політична та правова думка античної Греції та античного Риму.	12	2	2	-	8
Тема 3. Політико-правові ідеї християнства.	12	2	2	-	8
Тема 4. Правова та політична думка у середні віки.	12	2	2	-	8
Тема 5. Розвиток політичної та правової думки в Англії, Франції, Голландії.	12	2	2	-	8
Тема 6. Розвиток політико-правової думки в Італії, США та Німеччині.	12	2	2	-	8
Тема 7. Історична школа права. Політико-правова концепція Гегеля.	12	2	2	-	8
Тема 8. Лібералізм як напрям у історії політичних і правових вчень.	12	2	2	-	8
Тема 9. Позитивізм як напрям в історії політичних та правових вчень.	12	2	2	-	8
Тема 10. Правові вчення XX століття.	12	2	2	-	8
Разом годин	120	20	20	-	80

10. **Форми поточного та підсумкового контролю**

Поточний контроль проводиться з метою перевірки рівня підготовки здобувачів вищої освіти за визначеною темою; забезпечення зворотного зв'язку між викладачем та здобувачами вищої освіти, управління навчальною мотивацією здобувачів. Поточний контроль проводиться у формі усного опитування, виступів здобувачів при обговоренні питань семінарського заняття, виконанні індивідуальних завдань. Форма модульного контролю: модульна контрольна робота в письмовій формі. Формою підсумкового контролю є залік.

11. **Критерії оцінювання результатів навчання**

Увесь навчальний курс оцінюється в 100 балів. В поточне оцінювання включається: семінарські заняття – 40 балів, модульна контрольна робота – 40 балів, самостійна робота – 20 балів.

Поточний і модульний контроль (100 балів)			**Сума**
Поточний контроль	Самостійна робота	МКР	100
40 балів	20 балів	40 балів	

Оцінювання семінарських занять

Оцінювання на семінарських заняттях відбувається за 12-бальною системою відповідно до критеріїв визначених «Положенням про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка».

Оцінювання на семінарських заняттях відбувається за 12-бальною системою відповідно до критеріїв визначених «Положенням про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка». Максимальний бал оцінки поточної успішності здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях рівний 12.

1 бал: Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так" чи „ні". Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.

2 бали: Здобувач вищої освіти мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спроби розповісти суть заданого матеріалу, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так" чи „ні". Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.

3 бали: Здобувач вищої освіти намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі властивості; робить спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості узагальнення. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.

4 бали: Здобувач вищої освіти володіє початковими знаннями, знає близько половини навчального матеріалу, здатний певною мірою відтворити його; орієнтується у поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.

5 балів: Здобувач вищої освіти знає половину навчального матеріалу, розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; робить прості узагальнення але окремі висновки не логічні, не послідовні. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.

6 балів: Здобувач вищої освіти розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати події, ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання, користуватися додатковими джерелами. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.

7 балів: Здобувач вищої освіти правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок; вміє самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовує термінологію; здатен скласти таблиці, схеми. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.

8 балів: Знання здобувачем вищої освіти досить повні, він достатньо вільно застосовує вивчений матеріал; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє

самостійно працювати. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.

9 балів: Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим матеріалом, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, нормативні документи; формулює закони; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.

10 балів: Здобувач вищої освіти володіє глибокими і міцними знаннями; може визначати тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.

11 балів: Здобувач вищої освіти володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможній самостійно вивчити матеріал; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.

12 балів: Здобувач вищої освіти має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.

Переведення оцінок отриманих за 12 бальною шкалою в рейтинговий бал здійснюється за формулою:

((СБ*0,05)+0,4)*МахБ

Де СБ – середній бал за 12 бальною шкалою

МахБ – максимальна сума балів що відводиться на поточний контроль.

Відвідування занять. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. В разі пропуску перездати тему семінарського заняття можна на консультації у формі співбесіди (кожного вівторка на четвертій парі) або письмово у MOODLE. З пропущеними лекціями можна ознайомитися у MOODLE. Окрім того, по окремому аспекту пропущеної лекції слід написати реферат в обсязі

12 сторінок писаного тексту. «Положення про організацію освітнього процесу в КПНУ імені Івана Огієнка». URL: https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view

Оцінювання самостійної роботи (20 балів)

Контроль за самостійною роботою, що виконується у вигляді ІНДЗ і присвяченого актуальним проблемним питанням курсу, відбувається на консультаціях за 20-бальною системою оцінювання. Успішно виконаною самостійна робота вважається у тому випадку, коли студент отримав рейтинговий бал не менший 60% від загальної кількості балів, виділених на неї, тобто не менше ніж 12 балів.

Критерії оцінювання

20 балів	Зміст відповідає проблемам обраної теми дослідження. Обрана для дослідження тема розкрита в повному обсязі. Текст чітко структурований, має завершений вигляд, а студент аргументовано викладає його складові та отримані висновки. Текст не містить граматичних помилок та не є плагіатом. Використано сучасні історіографічні дослідження та джерельну базу з обраної для дослідження теми.
18 – 19 балів	Зміст реферату відповідає темі та її проблематиці; текст заснований на відповідній історіографічній базі, якісно і логічно розкриває складові обраної теми дослідження. Текст не містить граматичних помилок. Матеріал завдань представлено у повній та закінченій формі. Отримані висновки належним чином обґрунтовані та логічно слідують з наданого для захисту тексту дослідження. Саме дослідження відповідає принципам академічної доброчесності.
16 – 17 балів	Зміст тексту дослідження відповідає основним проблемам теми; якісно і логічно розкриває їх, але не завжди у достатньо повній формі. Виконане дослідження чітко структуроване, текст не містить граматичних помилок. Текст частково або не завжди закінчений. Дослідження відповідає принципам академічної доброчесності.
14 – 15 балів	Зміст поданого для захисту тексту не зовсім відповідає темі та поставленим завданням; відносно якісно і логічно розкритих але не завжди у достатньо повній формі; не повне розкриття ключових завдань. Текст не містить граматичних помилок, але за змістом є частково або не завжди закінченим. Дослідження в основному відповідає принципам академічної доброчесності.
12 – 13 балів	Зміст поданого на захист тексту дослідження не зовсім відповідає суті поставлених у вступі завданням; відносно якісно і логічно розкритих, але не завжди у достатньо повній формі; не повне розкриття ключових питань. У тексті зустрічаються граматичні помилки та неточності. Матеріал завдань частковий або не завжди закінчений. Не завжди дотримані принципи академічної доброчесності.
0 – 11 балів (не зараховано)	Студент допускає грубі помилки при виконанні роботи. Не розуміє сутність її виконання. Не може розкрити та обґрунтувати поставлені питання. Не дотримано принципів академічної доброчесності. Може мати місце невідповідність обраної для дослідження теми та поставлених на початку дослідження завдань зі змістом реферату (есе). Студент не здатен захистити виконані завдання.

Оцінювання модульної контрольної роботи (40 балів)

Після вивчення усього матеріалу здобувачі вищої освіти пишуть модульну контрольну роботу.

Модульна контрольна робота виконується у письмовій формі, що складається з п’яти завдань різного типу. До її написання допускаються усі студенти. Здобувачі вищої освіти, які за результатами виконання модульних контрольних робіт отримали рейтинговий бал менший 60% від максимальної кількості балів (23 і менше балів), виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з’явилися для виконання або не виконали завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов’язковою.

Модульна контрольна робота складається із 5 завдань, які оцінюються наступним чином:

1 завдання – 10 балів,
2 завдання – 10 балів,
3 завдання - 5 балів,
4 завдання – 10 балів,
5 завдання – 5 балів.

З дисципліни «Історія правових вчень» здобувачі пишуть одну модульну контрольну роботу.

Критерії оцінювання питань МКР

Шкала ECTS	Бали	Критерії оцінювання
«відмінно»	**38 – 40 балів**	Здобувач вищої освіти у відповідях на питання демонструє глибокі знання, повною мірою володіє матеріалом, що дозволяє виявляти розуміння змісту предмету, його основних положень, категоріального апарату тощо, може обґрунтовувати свої судження, аргументуючи правильну відповідь, логічно та послідовно формулює текст відповіді на поставлене завдання.
«добре»	**32 – 37 балів**	Результати відповідей здобувача вищої освіти відповідають тим самим вимогам, що й для оцінки «відмінно», але при цьому здобувач допускає певні неточності та незначні помилки. Здобувач володіє матеріалом, правильно відповідаючи на поставлені завдання, логічно формулює відповіді, намагаючись аргументувати їх.
«задовільно»	**24 – 31 балів**	Відповіді здобувача вищої освіти на питання дозволяють виявити знання і розуміння ним основних положень предмета, певне володіння категоріальним апаратом, проте характеризуються фрагментарністю, відсутністю повноти та аргументованості. Здобувач допускає помилки при відповідях на питання, не вміє достатньо обґрунтувати свої судження.

«незадовільно»	**0-23 балів (не зараховано)**	Відповіді здобувача вищої освіти на питання не виявили знань та розуміння основних положень предмета, що спричинило значну кількість помилок або, взагалі, повну/часткову відсутність відповідей. Здобувач не вміє логічно побудувати відповідь, обґрунтовувати свої судження, плутається у розумінні категоріального апарату тощо.

Академічна доброчесність. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її не зарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. URL: https://integrity.kpnu.edu.ua/

Використання здобувачами вищої освіти в освітньому процесі інструментів ШІ чітко визначено "Положенням про використання штучного інтелекту в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка", введено в дію наказом в.о. ректора від 02 вересня 2026 р., № 144-ОД. URL:https://drive.google.com/file/d/1eDvHgbvZUYojWNwNwkIED66qGDPPpHrB/view

Визнання результатів неформальної та (або) інформальної освіти

У випадку, якщо здобувач освіти отримав знання у неформальній та/або інформальній освіті, зарахування результатів навчання здійснюється згідно «Порядку визнання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (нова редакція)», зокрема, якщо їх тематика відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі). URL: https://drive.google.com/file/d/19GCSM3y-K496gs8RQJp0mO9FjUJumB4T/view

В неформальній освіті:

- закінчення професійних курсів, семінарів або тренінгів, тематика яких відповідає змісту освітнього компоненту (окремій темі);
- підготовка конкурсної наукової роботи;
- призове місце на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт;
- призове місце на Всеукраїнській студентській олімпіаді;

В інформальній освіті:

- наявність наукової публікації;
- громадська або волонтерська діяльність.

Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Рейтингова оцінка з	Підсумкова оцінка за шкалою ЄКТС	Підсумкова оцінка за національною шкалою

кредитного модуля (навчальної дисципліни)		**залікова**
90-100	A (відмінно)/Excellent	Зараховано/ Passed
82-89	B (добре)/Good	
75-81	C (добре)/Good	
67-74	D (задовільно)/Satisfactory	
60-66	E (достатньо)/Enough	
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)/Fail	не зараховано /Fail
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)/Fail	

12. **Умови визначення успішного засвоєння освітнього компоненту «Історія правових вчень»:**

- кредити присвоюються здобувачам вищої освіти після завершення навчальної дисципліни та успішного оцінювання досягнутих ними результатів навчання;

- критерієм успішного проходження здобувачем вищої освіти оцінювання результатів навчання є досягнення ним мінімального порогового рівня оцінок за кожним запланованим результатом навчання освітнього компоненту та мінімального порогового рівня оцінки за освітнім компонентом загалом, яких складає 60% від максимально можливої кількості балів, визначеної відповідними нормативними документами Університету;

- здобувач вищої освіти вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю, якщо він не відпрацював пропущені навчальні заняття, не пересклав оцінки 0, 1, 2, 3 отримані на навчальних заняттях, не виконав або виконав модульну контрольну роботу, завдання самостійної та індивідуальної робіт з оцінкою, що становить менше 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт;

- здобувачам вищої освіти, які за результатами підсумкового контролю отримали «не зараховано», дозволяють ліквідувати академічну заборгованість після належної підготовки;

- ліквідацію академічної заборгованості за результатами семестрового контролю дозволяють до початку наступного семестру в час, визначений графіком ліквідації академічної заборгованості, та допускають не більше двох разів: перший раз – викладачеві, другий – комісії яку створюють за розпорядженням декана факультету;

- відповідь здобувача вищої освіти, який ліквідовує академічну заборгованість на засіданні комісії, оцінюють за 100-бальною шкалою без урахування рейтингової оцінки поточної успішності;

- за неуспішного проходження оцінювання результатів навчання за освітнім компонентом кредити здобувачі вищої освіти не присвоюють;

В умовах застосування дистанційних технологій навчання організація поточного і семестрового контролю відбувається відповідно до «Порядку організації поточного та семестрового контролю із застосуванням

дистанційних технологій навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (зі змінами)» URL: (https://drive.google.com/file/d/15qM6nA_NtvOZxOYz4Hzc8DZNgnAiL_zz/view).

13. **Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна.**

Для проведення лекційних і семінарських занять, а також контролю за самостійною та індивідуальною навчально-дослідною роботою може використовуватися ноутбук або персональний комп'ютер, мережа Інтернет, модульне об'єктно-орієнтоване динамічне середовище MOODLE, конференції у Google Meet, наочний (ілюстративний та об'єктний) матеріал.

14. **Рекомендована література**

Основна

1. Безродний Є. Ф., Уткін О. І. Історія політичних вчень: навчальний посібник. Київ: ВД «Професіонал», 2006. 432 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Utkin_Oleksandr/Istoriia_politychnykh_vchen/

2. Богдашина О. М. Позитивізм в історичній науці в Україні (60-ті рр. XIX – 20-ті рр. XX ст.): монографія; Нац. Акад. наук України, Ін-т археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського; М-во освіти і науки України, Харк. нац. ін-т ім. В. Н. Каразіна, Харк. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. 559 с.

3. Дахно І. І. Історія держави і права: навч. посібник-довідник. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 408 с.

4. Демиденко Г. Г. Історія вчень про право і державу: підручник для студ. юрид. вищих навч. закладів. Харків: Консум, 2007. 432 с.

5. Демиденко Г. Г. Історія вчень про право і державу: підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів. Харків: Консум, 2004. URL: http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-79.html

6. Забзалюк Д. Є. Історія вчень про право і державу: навч-метод. пос. у схемах. Львів: ЛьвДУВС. 2013. 112 с.

7. Зінченко О. В., Петришин О. В. Історія вчень про державу і право: у таблицях і дефініціях: навч. посіб. Харків: Право, 2012. 208 с.

8. Кормич А. І. Історія вчень про державу і право: навч. посібник. 3-тє вид., переробл. і допов. Київ: Алерта, 2012. 332 с.

9. Яремчук В. Д. Історія політичних і правових вчень: схеми, дефініції, джерела та персоналії: навч. посібник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 380 с. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/4976

Додаткова

10. Berezovska, T., Datsiuk, T. & Semeniuk-Prybaten, A. Legal aspects of Ukrainian national identity: from history to the present. Global Innovations and

Collaborative Solutions in Contemporary Science (December 15, 2023, Poland). 65-69. Futurity Research Publishing. URL: https://futurity-publishing.com/international_conference_3/

11. Основи правознавства: навчальний посібник. Електронне видання / [Хоптяр Ю. А., Адамовський В. І., Баженов О. Л., Глушковецький А. Л., Лубчинський А. А., Семенюк-Прибатень А. В.]. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2022. 372 с. URL: http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/handle/123456789/6416

12. Семенюк-Прибатень А.В. Геополітичні інтереси України в Польщі. International scientific conference «The role of legal science in establishing a new world order in wartime and post-war period»: conference proceedings, July 29–30, 2022. Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2022. С.293-299.

13. Адамовський В.І., Семенюк-Прибатень А.В., Гармонізація європейських і національних конституційних цінностей: сучасний стан та перспективи розвитку // «Часопис Київського університету права» Київський університет права НАН України 2022. ст.17-22.

14. Мельник А., Семенюк-Прибатень А. Еволюція ідей правової держави: від Локка і Монтеск'є до сучасних демократій. *Український націоналізм: історія, ідеї, трансформації та виклики сучасності:* Всеукраїнська науково-практична конференція. Житомир. 15 квітня 2026 р.

15. **Інформаційні ресурси**

1. http://portal.rada.gov.ua – Офіційний веб-портал Верховної Ради України.
2. http://kmu.gov.ua – Офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України.
3. http://ccu.gov.ua – Офіційний веб-сайт Конституційного Суду України.
4. http://president.gov.ua – Офіційне інтернет-представництво Президента України.
5. http://www.nau.ua – Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».
6. http://rada.gov.ua/ – сайт Верховної ради України;
7. http://www.rada.kiev.ua – Бібліотека Верховної Ради України
8. http://zakon.rada.gov.ua – Законодавство України
9. http://www.nbuv.gov.ua/ – сайт Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського;
10. http://irbis-nbuv.gov.ua – сайт Національної юридичної бібліотеки України;
11. www.court.gov.ua/dsa - сайт Державної судової адміністрації України
12. http://nsj.gov.ua/ua/about/regulations/ - сайт Національної школи України
13. http://www.nbuv.gov.ua – Національної бібліотеки України ім. В.І.Вернадського

14. http://www.konspect.com - Навчальний портал "Готуємось до занять"
15. http://www.osvita.org.ua/ - Освітній портал.
16. http://student.pp.ua/load - Студентський портал України.
17. http://studrada.com.ua/libonline - Центральний юридичний портал України.